

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE ROMANYA HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Romanya Hükümeti, bundan sonra "Akit Taraflar" olarak anılacaktır,

İki ülke arasındaki mevcut ekonomik işbirliği ilişkilerini geliştirme arzusu ile,

Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesindeki Romen yatırımcıların yatırımlarını ve Romanya'nın ülkesindeki Türkiye Cumhuriyeti yatırımcılarının yatırımlarını teşvik etmeye ve bunlar için elverişli koşullar yaratmaya kararlı olarak,

Bu Anlaşma kapsamında yatırımların korunmasının bu alandaki girişimleri teşvik edeceği ve her iki ülkenin de ekonomik refahını artıracığını kabul ederek,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1 Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amaçları bakımından:

(a) "bir Akit Tarafın yatırımcısı" terimi, her bir Akit Taraf ile ilgili olarak, diğer Akit Tarafın ülkesinde bu Akit Tarafın ulusal kanun ve nizamlarına uygun olarak yatırım yapan ve aşağıda yer alan kişileri ifade eder:

(i) uygulanabilir ulusal kanunlarına göre Romanya vatandaşı ya da Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan gerçek kişi;

(ii) söz konusu Akit Tarafın ulusal kanunları ve nizamları çerçevesinde kurulmuş ya da başka bir şekilde usulüne uygun olarak örgütlenmiş ve yönetim merkezi gerçek ekonomik faaliyetleriyle birlikte o Akit Tarafın ülkesinde bulunan şirketleri, kuruluşları ve iş ortaklıklarını da kapsayan tüzel kişiler.

(b) "yatırım" ev sahibi Akit Tarafın ulusal kanun ve nizamlarına uygun her çeşit malvarlığını ve bunlarla sınırlı olmamak üzere aşağıdakileri içerir:

(i) hisseler veya bir şirkete katılımın diğer şekilleri;

(ii) taşınır ve taşınmaz mallar ile ipotek, tedbir, rehin gibi mülkiyet hakları veya benzer mülkiyet hakları;

(iii) yeniden yatırımda kullanılan gelirler;

(iv) para alacakları veya mali değer taşıyan ve bir yatırımla ilişkili olan edim alacakları;

- (v) patentler, ticari markalar, ticari isimler, endüstriyel tasarımlar, "know-how" ve peştemaliye dahil sınai mülkiyet hakları ve fikri mülkiyet hakları;
(vi) kanun veya sözleşmeyle tanınan, özellikle doğal kaynakların araştırılması, çıkarılması ve kullanılması ile ilgili imtiyazlar.

Adı geçen terim yatırımın yapıldığı Akit Tarafın ülkesindeki kanunlarına ve nizamlarına uygun olarak yapılmış bütün doğrudan yatırımları ifade eder. Yatırımlar terimi, bir Akit Tarafın ülkesinde işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veya sonra yapılmış bütün yatırımları kapsar

(c) ?gelirler? terimi, bir yatırımdan elde edilen ve bunlarla sınırlı olmamak üzere özellikle kar, temettü, faiz, imtiyaz ücreti, sermaye kazançları veya ücretleri ifade eder.

(d) ?ülke? tanımı, her Akit Taraf ile ilgili olmak üzere, kara ülkesini, karasularını ve bunların üstündeki hava sahası yanında Akit Tarafların uluslararası hukuka uygun olarak, egemenlik, egemenlik hakları veya yargı yetkisini kullanmaya yetkili olduğu deniz ve denizaltı alanlarını ifade eder.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki ve Korunması

(1) Her bir Akit Taraf ulusal kanunlarına ve nizamlarına uygun olarak ülkesindeki diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını teşvik edecek ve bunları kabul edecektir.

(2) Avrupa Birliği'nin alacağı tedbirler saklı kalmak koşuluyla, her bir Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımları her zaman adil ve eşit muameleye tabi olacak ve diğer Akit Tarafın ülkesinde tam korumadan yararlanacaktır. Hiçbir Akit Taraf makul olmayan ya da ayrımcı tedbirlerle bu gibi yatırımların yönetimine, devamına, kullanımına, tasarrufuna, büyütülmesine veya elden çıkarılmasına hiçbir şekilde kısıtlama getiremez.

MADDE 3

Milli Muamele ve En Çok Gözetilen Ulus Kaydı

(1) Her bir Akit Taraf, kendi ülkesindeki diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına, kendi yatırımcılarının yatırımlarına ya da herhangi bir üçüncü devletin yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığından daha az elverişli olmayan bir muamelede bulunacaktır.

(2) Bu Anlaşmanın milli muamele ve en çok gözetilen ulus kaydı hükümleri, her bir Akit Tarafın bir gümrük birliğine, ekonomik veya parasal birliğe, bir ortak pazara veya serbest ticaret bölgesine üyeliğinden veya ortaklığından kaynaklanan ve kendi yatırımcılarına, bu tip birlik, ortak pazar veya serbest ticaret bölgesine üye devletlerin veya diğer üçüncü bir devletin yatırımcılarına uygulanan tüm mevcut veya gelecekte ortaya çıkabilecek avantajlara

uygulanmaz. Bu gibi bir muamele her bir Akit Tarafın Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi ya da vergi konularıyla ilgili karşılıklılık temelindeki diğer anlaşmaya dayanarak bir üçüncü ülkenin yatırımcılarına uyguladığı herhangi bir avantaja yönelik olarak da uygulanmayacaktır.

(3) Her bir Akit Taraf diğer Akit Tarafın yatırımcıları tarafından ülkesinde yapılan yatırımlarla ilgili olarak üstlenilmiş diğer yükümlülüklerle riayet edecektir.

MADDE 4

Kamulaştırma ve Tazminat

(1) Aşağıdaki koşullar gerçekleşmedikçe, bir Akit Tarafın yatırımcıları tarafından diğer Akit Tarafın ülkesinde yapılan yatırımlar, kamulaştırılmaz ya da millileştirilemez ya da benzer bir etkiye sahip tedbirlere tabi tutulamaz:

- (a) önlemlerin kamu yararı amacıyla kanuna uygun olarak alınmış olması.
- (b) önlemlerin ayrımcı olmaması.

(2) Tazminat, hangisi daha erken gerçekleşirse, kamulaştırmanın yapıldığı ya da kamuya duyurulduğu andaki yatırımın gerçek piyasa değerine tekabül edecek ve etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir, serbestçe transfer edilebilir olacak ve gecikmeksizin ödenecektir. Tazminatın ödenmesinin gecikmesi durumunda, yatırımcı ödemenin yapılmasındaki makul olmayan gecikme süresi için faize hak kazanacaktır.

(3) Yatırımcının talebi üzerine, tazminat miktarı, yatırımın yapıldığı yerdeki Akit Tarafın mahkemesi ya da diğer bir yetkili organı tarafından yeniden takdir edilebilir.

MADDE 5

Zararlar için Tazminat

Bir Akit Tarafın, diğer Akit Tarafın ülkesinde savaş ya da diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal, isyan, ayaklanma ya da kargaşa nedeniyle yatırımı zarara uğrayan yatırımcıları, diğer Akit Tarafça, tazminat ya da diğer çözümler hususunda, söz konusu Akit Tarafın kendi yatırımcılarına ya da herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarına uyguladığından daha az elverişli olmayan bir muameleye tabi tutulacaktır. Avrupa Birliği tarafından alınan tedbirler saklı kalmak şartıyla, mevcut olması halinde, bu Madde kaynaklı ödemeler serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

MADDE 6

Yatırım Uyuşmazlıkların Çözümlemesi

(1) Bu Maddenin amaçları bakımından bir yatırım uyuşmazlığı aşağıdakileri kapsayan bir uyuşmazlık olarak tanımlanmaktadır:

- (a) bir Akit Tarafın yabancı yatırım otoritesi tarafından diğer Akit Tarafın bir yatırımcısına verilen herhangi bir yatırım izninin yorumu veya uygulanması, ya da
- (b) bir yatırımla ilgili olarak işbu Anlaşmayla verilen ya da tanınan herhangi bir hakkın ihlali.

(2) Bir Akit Taraf ile diğer Akit Tarafın bir yatırımcısı arasında, ilk Akit Tarafın ülkesindeki söz konusu yatırımcının yatırımıyla ilgili herhangi bir uyuşmazlık, uyuşmazlığın tarafları arasında, mümkün olduğunca dostça görüşmeler ve müzakereler yoluyla çözümlenecektir.

(3) Eğer bir uyuşmazlık çözümlenmesi talep edildiği tarihten itibaren altı ay içerisinde görüşmeler ve müzakereler yoluyla çözümlenemezse, uyuşmazlık yatırımcının tercihi doğrultusunda aşağıdaki yerlere sunulacaktır:

- (a) Her iki Akit Tarafın da Sözleşmeye taraf olması durumunda, 16 Mart 1965'te Washington'da imzalanan "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi" ile kurulan Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez (ICSID),
- (b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) Tahkim Usulü Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim mahkemesi (UNCITRAL).

(4) Yatırım uyuşmazlıklarının, Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e sunulması 18 Mart 1965'te Washington'da imzaya açılan "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi"nde öngörülen prosedüre uygun olarak yapılacaktır.

(5) Tahkim heyeti hukuk kaynaklarını aşağıdaki öncelik sırasına göre göz önünde bulundurarak, hukuk temelinde karar verecektir:

- işbu Anlaşmanın hükümleri ve Akit Taraflar arasındaki diğer ilgili Anlaşmalar;
- ilgili Akit Tarafın yürürlükteki hukuku;
- yatırımlarla ilgili özel anlaşmaların hükümleri;
- her iki Akit Tarafça tanınan uluslararası hukukun genel ilkeleri.

(6) Bu Maddenin 3. ve 4. paragraflarının hükümlerine rağmen;

Türkiye Cumhuriyeti tarafından, 3 Mart 1989'da, "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi"nin 25 (4) Maddesine göre Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e, (bundan sonra "Merkez" olarak anılacaktır) sunulan bildirime uygun olarak;

- a) yalnızca Türkiye Cumhuriyetinin yabancı sermaye konusundaki ilgili mevzuatına uygun olarak, mevcut olması halinde, gerekli izni elde etmiş yatırım faaliyetlerinden doğrudan kaynaklanan ve fiilen başlamış uyuşmazlıklar, Merkez'in yargılama yetkisine veya diğer uluslararası uyuşmazlık çözüm mekanizmasına sunulabilir; ve
- b) gayrimenkuller üzerindeki mülkiyet hakları ve aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar tamamen Türk mahkemelerinin yargılama yetkisinde ve bu nedenle "Merkez"e ya da diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözümü mekanizmasına sunulamaz; ve

- c) Devletler ile diğer Devletlerin Vatandaşları arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesinin 64. Maddesi ile ilgili olarak:

Türkiye Cumhuriyeti, "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi"nin yorumu ya da uygulanmasıyla ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti ve diğer herhangi bir Akit Devlet arasında ortaya çıkmış ve görüşmeler yoluyla çözümlenmemiş herhangi bir uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı'na götürülmesini kabul etmeyecektir.

(7) Tahkim kararları, uyuşmazlığın bütün tarafları için nihai ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Akit Taraf tahkim kararını kendi ulusal kanunları doğrultusunda yerine getirmekle yükümlüdür.

MADDE 7

Transferler

(1) Avrupa Birliği tarafından alınan tedbirler saklı kalmak üzere, her bir Akit Taraf bir yatırımla ilgili bütün transferlerin ülkesinden içeri ya da dışarı serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasına izin verecektir. Bu gibi transferler aşağıdakileri içerir:

- (a) gelirler;
- (b) yatırımın tasfiyesinden veya tamamen ya da kısmen satışından elde edilen gelirler;
- (c) yatırımlar için alınmış krediler ve buna bağlı faizler için yapılan ödemeler;
- (d) yönetim ve teknik yardım ücretleri;
- (e) diğer Akit Tarafın ülkesinde yapılmış yatırımlarda çalışmasına izin verilen vatandaşların net kazançları.

(2) Transferler, transfer tarihinde geçerli olan kur üzerinden, yatırımın yapıldığı konvertibl para birimi ya da yatırımcı tarafından mutabık kalınan herhangi bir konvertibl para birimi ile gecikme olmaksızın yapılacaktır.

MADDE 8

Halefiyet

(1) Eğer bir Akit Tarafın yatırımcısının yatırımları kanunla kurulmuş bir sistem dahilinde ticari olmayan risklere karşı sigortalanmışsa, sigortalayanın adı geçen yatırımcının haklarına, taleplerine ve davalarına bu tip sigortanın hükümlerine göre halefiyeti diğer Akit Tarafça tanınacaktır. Buna karşın, haklarını sigortayana devretmekle, yatırımcı yatırımla ilgili yükümlülüklerinden kurtulamaz.

(2) Eğer Akit Taraflardan biri, diğer Akit Tarafın ülkesinde yapılan bir yatırım için ticari olmayan risklere karşı verilen bir garantiye dayanarak kendi yatırımcılarına ödeme yaparsa, bu Akit Taraf bu gibi bir garantinin hükümlerine göre, adı geçen yatırımcının haklarına, taleplerine ve davalarına olduğu kadar bu gibi haklarla bağlantılı yükümlülüklerine de halef olacaktır.

(3) Sigortalayan ya da garantör yatırımcının kullanmaya yetkili olduğu haklardan başka bir hakkı kullanmaya yetkili olamaz.

(4) Bir Akit Taraf ile sigortalayan veya garantör arasındaki uyuşmazlıklar işbu Anlaşmanın, hangisi uygun ise, 6. veya 10. Madde hükümlerine uygun olarak zlecektir.

MADDE 9

Mevcut Yatırımlar

İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce, bir Akit Tarafın yatırımcıları tarafından diğer Akit Tarafın ülkesinde yapılan yatırımlar bu Anlaşmanın hükümlerine tabi olacaktır. Buna karşın, bu Anlaşma, yürürlüğe girmesinden önce ortaya çıkan uyuşmazlıklara uygulanmayacaktır.

MADDE 10

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıklar

(1) Akit Taraflar arasındaki işbu Anlaşmanın yorumlanması ya da uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlıklar, mümkün olduğunca, iki Taraf arasındaki doğrudan ve anlamlı müzakereler yoluyla zmlenmelidir. Eğer bu gibi bir uyuşmazlık müzakerelerin başlangıcından sonra altı ay içerisinde zmlenemezse, o zaman, Akit Taraflardan birinin isteğiyle, uyuşmazlık bir tahkim heyetine sunulur.

(2) Bu gibi bir tahkim heyeti her bir ayrı dava için řu şekilde oluşturulacaktır:

Tahkim talebinin alınmasından itibaren üç ay içinde, her Akit Taraf tahkim heyetinin bir üyesini tayin edecektir. Bu iki ye daha sonra üçüncü bir devlet vatandaşını seçecekler ve Akit Tarafların onayı üzerine bu kişi Heyet Başkanı olarak tayin edilecektir. Heyet Başkanı diğer iki üyenin tayin edildiği tarihten itibaren üç ay içinde tayin edilecektir. Eğer belirlenmiş zaman içinde gerekli atamalar yapılmamışsa, her bir Akit Taraf, başka bir anlaşma yoksa, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'nı gerekli atamaları yapması için davet edebilir. Eğer Başkan Akit Taraflardan birinin vatandaşıysa ya da sözü edilen görevi yerine getirmesinde bir başka engel mevcut ise, Başkan Yardımcısı gerekli atamaları yapması için davet edilecektir. Eğer Başkan Yardımcısı Akit Taraflardan birinin vatandaşıysa ya da onun da görevi yerine getirmesinde bir engel varsa, Akit Taraflardan herhangi birinin vatandaşı olmayan Uluslararası Adalet Divanı'nın en kıdemli yesi gerekli atamaları yapması için davet edilecektir.

(3) Tahkim heyeti kararını bu Anlaşmanın ve Akit Taraflar arasında yapılmış ve yürürlükte bulunan diğer anlaşmaların hükümlerinin yanı sıra uluslararası hukukun genel ilke ve kurallarını da esas alarak verecektir. Tahkim heyeti kararlarını oyçokluğuyla alacak ve kararları nihai ve bağlayıcı olacaktır.

(4) Akit Taraflardan her biri kendi hakemi ile tahkim işlemlerinde temsil edilmesinden doğan tahkim masraflarını karşılayacaktır. Başkanın masrafları ve diğer masraflar, her iki Akit Tarafça eşit şekilde üstlenilecektir.

(5) Tahkim Kurulu kendi usulünü belirleyecektir

MADDE 11

Yürürlüğe Girme, Değişiklik, Anlaşmanın Süresi ve Sona Ermesi

(1) Her bir Akit Taraf işbu Anlaşmanın ülkesinde yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal prosedürün tamamlandığını yazılı olarak diğer Akit Tarafa bildirecektir. İşbu Anlaşma iki bildirimden sonuncusunun yapıldığı tarihte yürürlüğe girecektir.

(2) İşbu Anlaşma on yıllık bir süre için yürürlükte kalacak ve ilk on yıllık sürenin bitiminden sonra Akit Taraflardan biri Anlaşmayı bitirme niyetini diğer Akit Tarafa yazılı olarak bildirmediği takdirde yürürlükte kalmaya devam edecektir. Feshi-i ihbar diğer Akit Tarafça alındığı tarihten bir yıl sonra yürürlük kazanacaktır.

(3) İşbu Anlaşmanın son geçerlilik tarihine kadar yapılan yatırımlar bakımından, bu Anlaşmanın hükümleri sona erme tarihinden başlamak üzere on yıl süresince yürürlükte kalmaya devam edecektir.

(4) Bu maddenin ikinci paragrafına aykırı olmak üzere, Avrupa Birliği hukukunda gelecekte bir gelişme olması ya da Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılması durumunda, eğer gerekliyse, işbu Anlaşmanın hükümleri Akit Tarafların karşılıklı görüş birliğiyle, Romanya'nın ya da Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik statüsünden kaynaklanan yükümlülüklerine uyumlu olmasını sağlamak amacıyla tadil edilecektir.

Eğer bu gibi bir görüş birliğine varılamazsa, Akit Taraflardan her birinin anlaşmayı feshetme hakkı olacaktır. Anlaşma fesih bildiriminin alınmasından üç ay sonra yürürlükten kalkacaktır. Anlaşmanın fesih tarihinden önce yapılmış ya da edinilmiş ya da Anlaşmanın başka türlü uygulandığı yatırımlar bakımından, bu Anlaşmanın diğer maddelerindeki bütün hükümler fesih tarihinden itibaren bir on yıllık süre için daha yürürlükte kalmaya devam edecektir.

(5) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Romanya Hükümeti arasında 24 Ocak 1991 tarihinde Ankara'da imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükten kalkacaktır.

Bükreş'te, 3 Mart 2008 tarihinde, iki kopya olarak, her biri eşit asıllar olmak üzere, Türkçe, Romence ve İngilizce dillerinde akdedilmiştir.

Yorumdaki farklılık durumunda, İngilizce metin üstün gelecektir.